

TYÖLLISYYS- JA KASVUSOPIMUS

1. Johdanto

Suomen kansantalouden työllistämiskyky sekä mahdollisuudet turvata hyvinvointiyhteiskunnan rahoitukseen tarvittava talouskasvu ovat vaarantuneet kansainvälisen epävarmuuden jatkumisen, nopeiden rakennemuutosten välittömien seurauksien sekä kilpailukyvyn riittämättömyyden vuoksi. Työmarkkinoiden keskusjärjestöt ovat tämän vuoksi sopineet pitkäkestoisesta ja kokoavasta kasvusopimuksesta, jonka päämääränä on talouden kääntäminen terveelle kasvu-uralle lisäämällä työllisyyttä, tukemalla kaikkien palkansaajien ostovoimaa ja ansiokehitystä tasapuolisesti sekä parantamalla yritysten menestymismahdollisuuksia globaalissa kilpailussa.

Sopimuksen tarkoituksena on samalla lisätä taloudellisen toimintaympäristön ennakoitavuutta sekä varmistaa kustannuskilpailukyvyn parantumisen ja työllisyyden kasvun toteutuminen mahdollisimman tasapuolisella tavalla. Tämän vuoksi vallitsevassa taloustilanteessa on suhtauduttava kaikkiin kilpailukyvyn kannalta merkityksellisten kustannusten korotuksiin pidättyvästi. Myös yrityksiltä edellytetään vastuunkantoa ja maltillisuutta kaikessa palkitsemisessa.

2. Työ- ja virkaehtosopimusratkaisut

2.1 Sopimuspolitiikan aikajänne

Työmarkkinakeskusjärjestöt esittävät, että työ- ja virkaehtosopimukset uudistetaan kahdessa jaksossa seuraavalla tavalla.

Sopimuskauden ensimmäinen jakso kestää 24 kuukautta, jos nykyinen työ- tai virkaehtosopimus päättyy viimeistään 31.12.2013. Muussa tapauksessa ensimmäinen jakso kestää 22 kuukautta.

Sopimuskauden toinen jakso päättyy työ- ja virkaehtosopimusosapuolten päättämänä ajankohtana 1.11.2016 - 31.1.2017. Jos sopimuskauden ensimmäinen jakso päättyy kuitenkin vasta 1.11.2016 tai sen jälkeen, toisen jakson päättymisestä voidaan sopia osapuolten kesken toisin.

2.2 Sopimuskauden ensimmäisen jakson käyttöönotto ja sopimuskorotus

Työllisyys- ja kasvusopimuksen mukainen sopimuskausi ja ensimmäinen sopimusjakso alkavat voimassa olevan työ- tai virkaehtosopimuksen päättymisestä tai jos kyse on voimassaolevasta työ- tai virkaehtosopimuksesta, jonka loppukauden palkkaratkaisut ovat auki, palkkakauden päättymisestä.

Ensimmäisen sopimusjakson ensimmäinen sopimuskorotus on 20 euroa kuukaudessa tai vastaava alan käytännön mukainen tuntipalkan korotus. Sopimuskorotus toteutetaan 4 kuukauden kuluttua ensimmäisen sopimusjakson alkamispäivästä lukien.

Ensimmäisen sopimusjakson toinen sopimuskorotus on 0,4 prosenttia. Toinen sopimuskorotus toteutetaan 12 kuukauden kuluttua ensimmäisestä sopimuskorotuksesta.

Korotukset toteutetaan yleiskorotuksina. Korotusten toteutustavalla ei ole vaikutusta paikallisen sopimisen käytäntöihin sopimuskauden jälkeen.

Sopimuskorotuksella tarkoitetaan palkantarkistuksia sekä kustannusvaikutteisia työehtojen muutoksia.

Aikaisemmin sovitut palkkausjärjestelmien ja vastaavien kehittämistä koskevat ohjelmat toteutetaan sovitun mukaisesti.

2.3 Sopimuskauden toisen jakson sopimuskorotus

Työmarkkinakeskusjärjestöt kokoontuvat vuoden 2015 kesäkuussa tarkastelemaan yleistä taloudellista tilannetta, rakenteellisten uudistusten toteutumista, työllisyyden, viennin ja kilpailukyvyn kehitystä sekä näihin vaikuttaneita tekijöitä. Selvitystyössä käytetään tarvittaessa apuna tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikuntaa ja ulkopuolisia asiantuntijoita. Tarkastelun perusteella työmarkkinakeskusjärjestöt sopivat toisen jakson palkkaratkaisun kustannusvaikutuksesta ja toteutusajankohdasta.

Palkkaratkaisu mitoitetaan 12 kuukauden jakson mukaan. Niillä aloilla, joilla sopimuskauden toinen jakso on pidempi tai lyhyempi kuin 12 kuukautta, palkkaratkaisu suhteutetaan jakson pituuden mukaan.

2.4 Työ- ja virkaehtosopimusten irtisanominen

Mikäli edellä mainituissa sopimuskauden toisen jakson sopimuskorotusta koskevissa työmarkkinakeskusjärjestöjen välisissä neuvotteluissa ei päästä yksimielisyyteen viimeistään 15.6.2015, työ- ja virkaehtosopimusten osapuolilla on oikeus irtisanoa sopimuksensa päättämään ensimmäisen sopimusjakson loppuun neljän kuukauden irtisanomisajalla.

3 Sosiaalivakuutusmaksut 2014-2016

3.1 Työttömyysvakuutusmaksut

Vuodelle 2014 työttömyysvakuutusmaksuja alennetaan työttömyysvakuutusrahaston 29.8.2013 päättämän esityksen mukaisesti.

3.2 TyEL-maksu

TyEL-maksua korotetaan sosiaalitupon (21.1.2009), työurasopimuksen (22.3.2012) ja vuoden 2013 TyEL-maksua koskevan sopimuksen (14.11.2012) mukaisesti.

Perittävät keskimääräiset työeläkemaksut ovat aikaisempiin sopimuksiin perustuen seuraavat:

2014	23,6 %
2015	24,0 %
2016	24,4 %

Vuoden 2016 maksusta voidaan sopia toisin kohdassa 4.1 mainitun työeläkeuudistuksen yhteydessä. Työeläkemaksuista vuoden 2016 jälkeiseltä ajalta sovitaan neuvoteltaessa kyseisestä eläkeuudistuksesta.

4 Työelämän kehittäminen

4.1 Työeläkeuudistus

Työmarkkinakeskusjärjestöt neuvottelevat työurien pidentämiseksi työurasopimuksessa (22.3.2012) sovitun mukaisesti ratkaisun seuraavaksi työeläkeuudistukseksi.

Työeläkeuudistuksen ja siihen liittyvän maksutasoratkaisun tavoitteena on edistää työllisyyttä, tukea julkisen talouden kestävyysvajeen ratkaisemista, parantaa työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä pitkällä aikavälillä sekä varmistaa riittävä eläketurva ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus.

Järjestöt neuvottelevat ratkaisun eläkeuudistukseksi syksyyn 2014 mennessä. Samassa yhteydessä ratkaistaan myös tasoitusmäärään ja Emu-puskuriin sekä vanhuuseläkerahastoinnin kehitykseen liittyvät kysymykset.

Tavoitteena on, että kaikki työeläkeuudistukseen liittyvät hallituksen lakiesitykset annetaan eduskunnalle heti vuoden 2015 eduskuntavaalien jälkeen ja uudistus tulee voimaan viimeistään vuoden 2017 alusta.

4.2 Arkipyhät

Työmarkkinakeskusjärjestöt selvittävät yhteistyössä kirkon edustajien kanssa mahdollisuudet järjestelyihin, joilla loppiaisen ja helatorstai voitaisiin siirtää kiinteästi lauantaipäiviin ja tällä tavoin lisätä yhtenäisten työviikkojen määrää. Tämän jälkeen selvitetään muutosten vaikutukset työaikajärjestelyihin eri työaikamuodoissa ja arvioidaan mahdollisuudet järjestelyjen toteuttamiseen.

4.3 Neuvottelujärjestelmän uudistaminen

Perustetaan työmarkkinajärjestöjen työryhmä, joka arvioi nykyisen työehtosopimuslakiin ja työriitojen sovittelulakiin perustuvan neuvottelujärjestelmän toimivuutta ja kehittämistarpeita syksyn 2014 loppuun mennessä. Tarkastelun kohteena on erityisesti työehtosopimusten velvoittavuus ja noudattaminen sekä sopimuksen rikkomisesta eri tahoille seuraavat sanktiot. Lisäksi arvioidaan keinoja sovittelujärjestelmän ja erimielisyyksien ratkaisumenettelyn kehittämiseen sekä palkankorotusten toteutumista sopimuksettomilla aloilla. Työryhmän esittämien kehittämistarpeiden jatkovalmistelu tehdään kolmikantaisesti siltä osin kuin ne mahdollisesti edellyttävät lainmuutoksia.

4.4 Lyhyiden työsuhteiden vastaanottamisen helpottaminen

Lyhyiden töiden vastaanottaminen tehdään nykyistä kannustavammaksi soviteltua työttömyyspäivärahaa koskevia säännöksiä kehittämällä. Soviteltu päiväraha voi yhdessä työtulon kanssa olla enintään päivärahan perusteena olevan palkan suuruinen. Sovitellussa päivärahassa otetaan käyttöön suojaosa, joka on 300 euroa kuukaudessa. Muutokset valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön Esko Salon johtamassa työryhmässä. Sovitellun päivärahan katon nosto toteutetaan 95 %:iin saakka osana

raamisopimuksessa sovittua kustannusneutraalia työttömyysturvan kokonaisuudistusta. Uudistus tulee voimaan 1.1.2014.

4.5 Työttömyyspäivärahan omavastuuajan lyhentäminen

Työttömyyspäivärahan omavastuu-aika lyhennetään seitsemästä päivästä viiteen päivään. Uudistus tulee voimaan 1.1.2014.

4.6 Työajan vakiintuminen

Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että työaika vakiintuu joissakin tapauksissa työsuhteessa noudatettavaksi työsuhteen ehdoksi työsopimuksessa sovittua työaikaehdotusta täydentäen tai sen korvaten. Osapuolet toteavat, että asiaan liittyvä oikeustila on epäselvä. Osapuolet esittävät, että asetetaan kolmikantainen työryhmä selvittämään ne kriteerit, joiden vallitessa työajan voidaan katsoa vakiintuvan työsuhteen ehdoksi ja ehdottamaan tarvittavia toimenpiteitä tilanteen selkeyttämiseksi.

4.7 Nuorten työllistymisen edistäminen

Selvitetään nuorten työllistymisen edistämiseksi kolmikantaisesti seuraavia asiakokonaisuuksia

- a) Työssä oppimisen esteiden poistaminen
- b) Nuorille tarkoitettujen oppisopimusmallien kehittäminen mm. työmarkkinajärjestöjen oppisopimustyöryhmän keväällä 2013 tekemien ehdotusten pohjalta
- c) Nuorten palkkatuen yksinkertaistaminen ja tehostaminen, Sanssi-kortin käytön yksinkertaistaminen ja laajentaminen sekä sosiaaliturvan ja työskentelyn yhteensovittamisen parantaminen

Kyseisistä asiakokonaisuuksista tehdään täsmennetyt ehdotukset jäljempänä mainitun 8 viikon neuvotteluajan kuluessa.

5 Alakohtaiset neuvottelut ja sopimuksen kattavuus

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt esittävät, että alakohtaiset työ- ja virkaehtosopimusneuvottelut käydään 8 viikon kuluessa eli 25.10.2013 klo 16 mennessä.

Keskusjärjestöt suosittelevat, että seuraavista asioista neuvotellaan alakohtaisesti muiden alakohtaisten asioiden lisäksi:

- Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin lisääminen työaikajärjestelyjen avulla
- Työterveyden ja -hyvinvoinnin edistämisestä sekä menettelytavoista, joilla pyritään vähentämään sairauksien ja työtapaturmien aiheuttamia poissaoloja.
- Käytettävissä olevat työehtosopimuskeinot työpaikkojen, yritysten ja julkisyhteisöjen toiminnan turvaamiseksi, kun yritys tai julkisyhteisö joutuu poikkeuksellisiin taloudellisiin vaikeuksiin.

- Työurien pidentämiseksi alakohtaiset työ- ja virkaehtosopimusosapuolet selvittävät, miten ikäohjelmien käyttöä ja yksilöllisten työurasuunnitelmien tekemistä edistetään työpaikoilla.

Alakohtaisia sopimustekstejä voidaan lisäksi uudistaa jatkuvan neuvottelemisen periaatteen mukaisesti koko sopimuskauden ajan.

Työ- ja virkaehtosopimusosapuolten tulee ilmoittaa omille keskusjärjestöilleen kirjallisesti 25.10.2013 klo 16 mennessä tämän sopimuksen mukaisten ratkaisujen solmimisesta.

Keskusjärjestöt edistävät omilla toimenpiteillään sekä yhteistyöllään tämän ratkaisun mahdollisimman kattavaa toteutumista työmarkkinoilla.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt arvioivat sopimuksen kattavuutta ja hallituksen ilmoittamia työllisyys- ja kasvusopimuksen syntymistä tukevia toimenpiteitä 25.10.2013, jonka jälkeen ne ilmoittavat kattavuudesta yhteisesti valtioneuvostolle. Jos sopimuksen kattavuus tai hallituksen toimenpiteet eivät ole riittäviä eivätkä keskusjärjestöt sen vuoksi sitoudu kohtien 3-5 mukaisiin ratkaisuihin, työ- ja virkaehtosopimusosapuolilla on oikeus irtaantua tekemistään sopimuksen mukaisista ratkaisuista.

Helsingissä 30.8.2013

AKAVA RY

ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO EK

KIRKON TYÖMARKKINALAITOS

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS KT

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ SAK ry

TOIMIHENKILÖKESKUSJÄRJESTÖ STTK ry

VALTION TYÖMARKKINALAITOS